

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

7. března 2013*

„Daně — Daň z přidané hodnoty — Směrnice 77/388/EHS — Osvobození spravování zvláštních investičních fondů od daně — Rozsah“

Ve věci C-275/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesfinanzhof (Německo) ze dne 5. května 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 3. června 2011, v řízení

GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH

proti

Finanzamt Bayreuth,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan (zpravodaj) a M. Berger, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 28. června 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH E. Schulzem,
- za německou vládu T. Henzem, jako zmocněncem,
- za řeckou vládu I. Pouli a K. Boskovitsem, jako zmocněnci,
- za lucemburskou vládu C. Schiltzem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi C. Soulay a B.-R. Killmannem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 8. listopadu 2012,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23, dále jen „šestá směrnice“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH (dále jen „GfBk“) a Finanzamt Bayreuth (Finančním úřadem v Bayreuthu) o rozhodnutí Finanzamt Bayreuth zamítnout osvobození poradenství poskytnutého společností GfBk investiční společnosti (dále jen „IS“) od daně z přidané hodnoty (dále jen DPH).

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Ustanovení čl. 13 části B písm. d) šesté směrnice zní následovně:

„Aniž jsou dotčeny jiné předpisy Společenství, osvobodí členské země od daně následující plnění, a to za podmínek, které samy stanoví k zajištění správného a jednoznačného uplatňování těchto osvobození a k zamezení jakýchkoli daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem či zneužití daňového režimu:

[...]

d) tyto operace:

[...]

3. operace včetně sjednání týkající se vkladových a běžných účtů, plateb, převodů, dluhů, šeků a dalších převoditelných cenných papírů, s výjimkou vymáhání dluhů;

[...]

5. operace včetně sjednání a vyjma řízení a správu v oblasti akcií, podílů na společnostech nebo sdruženích, dlužních úpisů a jiných cenných papírů [...];

6. spravování zvláštních investičních fondů, jak je vymezují členské státy.“

- 4 Ustanovení čl. 1 odst. 2 a 3 směrnice Rady 85/611/EHS ze dne 20. prosince 1985 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) (Úř. věst. L 375, s. 3; Zvl. vyd. 06/01, s. 139) vymezuje tyto subjekty následovně:

„2. Pro účely této směrnice a s výhradou článku 2 se za SKIPCP považují subjekty:

— jejichž výhradním předmětem činnosti je kolektivní investování kapitálu získaného od veřejnosti do převoditelných cenných papírů a které provozují svou činnost na základě zásady rozložení rizika

a

— jejichž podílové jednotky jsou na žádost podílníků přímo nebo nepřímo odkoupeny nebo vyplaceny z aktiv těchto subjektů. Za rovnocenné odkupu nebo vyplacení se považuje jednání ze strany SKIPCP k zajištění toho, aby se hodnota jejich podílových jednotek na burze významně nelišila od čisté hodnoty jejich aktiv.

3. Tyto subjekty mohou být zřizovány na základě zákona buď podle smluvního práva (jako podílové fondy spravované správcovskou společností), nebo podle svěřenského práva (jako „unit trusts“), nebo podle práva společností (jako investiční společnosti).

[...]“

- 5 Podle čl. 4 odst. 1 této směrnice musí být SKIPCP „k provozování své činnosti [...] povolen příslušnými orgány členského státu, ve kterém se nachází“.
- 6 Článek 6 této směrnice zní: „Správcovská společnost se smí zabývat výhradně správou podílových fondů a investičních společností“.
- 7 Směrnice 85/611 byla změněna směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/107/ES ze dne 21. ledna 2002 (Úř. věst. L 41, s. 20; Zvl. vyd. 06/04, s. 287) s cílem zavést regulaci správcovských společností a zjednodušených prospektů a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/108/ES ze dne 21. ledna 2002 (Úř. věst. L 41, s. 35; Zvl. vyd. 06/04, s. 302) s ohledem na investice SKIPCP.
- 8 Podle čl. 5 odst. 2 druhého pododstavce směrnice 85/611 ve znění směrnice 2001/107 „správa podílových fondů a investičních společností zahrnuje pro účely této směrnice funkce uvedené v příloze II, které však nejsou vyjmenovány vyčerpávajícím způsobem“.
- 9 Uvedená příloha II mezi „funkcemi, které jsou součástí činnosti kolektivní správy portfolia“ uvádí následující body:

„– správa investic,

– administrativní činnosti:

- a) právní služby a účetní služby v rámci správy fondu;
- b) dotazy zákazníků;
- c) oceňování a stanovování cen (včetně daňových příznání);
- d) sledování dodržování právních předpisů;
- e) vedení registru podílníků;
- f) rozdělování zisku;
- g) emitování a vyplácení podílových jednotek;
- h) smluvní vyrovnání (včetně odeslání osvědčení);
- i) vedení záznamů.

– Obchodování.“

- 10 Ustanovení čl. 5g odst. 1 směrnice 85/611 ve znění směrnice 2001/107 zavedlo pro členské státy možnost „povol[it] správcovským společnostem, aby s cílem zvýšit efektivnost své činnosti pověřily výkonem jedné nebo několika ze svých funkcí třetí osobu“ za předpokladu, že toto pověření splňuje podmínky uvedené v písm. a) až i) tohoto čl. 5g odst. 1.
- 11 Mezi těmito podmínkami je podmínka uvedená v bodě c) tohoto ustanovení, podle které, „jestliže se pověření týká správy investic, mohou být jejím výkonem pověřeny pouze podniky, které jsou povoleny nebo zaregistrovány pro účely správy majetku a podléhají obezřetnostnímu dohledu; pověření musí být v souladu s kritérii rozložení investic, která správcovské společnosti pravidelně stanovují“.

Německé právo

- 12 Podle čl. 4 bodu 8 písm. h) zákona o dani z obratu (Umsatzsteuergesetz) ze dne 26. listopadu 1979, ve znění platném v období 1999–2002, které je dotčeno v původním řízení (dále jen „UStG“), je „správa zvláštních investičních fondů“ osvobozena od daně, a to „v souladu se zákonem o investičních společnostech [Gesetz über Kapitalanlagegesellschaften, dále jen ‚KAGG‘]“.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 13 Společnost GfBk je podnikem zabývajícím se informováním a poradenstvím v burzovní oblasti, poskytováním pomoci při investování do finančních nástrojů, a uváděním kapitálových investic na trh.
- 14 V průběhu měsíce prosince 1999 uzavřela GfBk smlouvu s IS, která spravovala v souladu s KAGG ve formě zvláštního investičního fondu investiční fond otevřený veřejnosti. GfBk se tak zavázala, že poskytne IS poradenství „při spravování aktiv fondu“ a že jí bude „za stálého pozorování majetku fondu poskytovat doporučení k nákupu a prodeji aktiv“. GfBk se rovněž zavázala „zohlednit zásadu rozložení rizik, zákonná investiční omezení [...] a investiční podmínky [...]“.
- 15 Ze spisu rovněž vyplývá, že se účastníci dohodli, že GfBk bude za své poradenství odměňována na základě procentní sazby vypočtené z průměrné měsíční hodnoty investičního fondu.
- 16 V rámci provádění této dohody GfBk poskytla v letech 1999 až 2002 investiční společnosti dotčené v původním řízení doporučení k nákupu a prodeji cenných papírů po telefonu, faxem nebo poštou. Tato IS zařazovala tato doporučení do svého systému příkazů pro nákup a prodej a po ověření, že neporušují žádné zákonné omezení v oblasti investic do zvláštních investičních fondů, je často během pouze několika minut po jejich přijetí prováděla. I když uvedená IS neprováděla samostatný výběr při spravování investičního fondu, zachovala si rozhodovací pravomoc a konečnou odpovědnost. GfBk byla informována o využití jejích doporučení, jakož i o každodenním výkazu o složení investičního fondu, pro který poskytovala poradenství.
- 17 V rámci daňového řízení o dani z obratu požádala GfBk, aby bylo poskytování poradenství IS dotčené v původním řízení osvobozeno od DPH, jelikož je externě zajišťovanou službou spravování zvláštního investičního fondu. Finanzamt tuto žádost zamítl, jelikož měl za to, že služby poskytované GfBk nejsou „spravováním zvláštního investičního fondu“ ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, a nemohou tedy odůvodnit takové osvobození od daně.

- 18 Společnost GfBk se obrátila na soud, aby zpochybnila rozhodnutí vůči ní přijatá. V rámci opravného prostředku „Revision“, který podala u Bundesfinanzhof, se tento soud rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je pro účely výkladu pojmu ‚spravování zvláštního investičního fondu‘ ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 [šesté směrnice] plnění externího správce zvláštního investičního fondu dostatečně specifické, a tudíž osvobozené od [DPH] pouze tehdy, jestliže:

- a) vykonává správní, a nikoli pouze poradenskou činnost, nebo jestliže
- b) se plnění svou povahou liší od jiných plnění z důvodu zvláštnosti charakteristické podle tohoto ustanovení pro osvobození od daně, nebo jestliže
- c) je činný na základě pověření výkonem funkcí podle článku 5g směrnice 85/611/EHS ve znění pozdějších předpisů?“

K předběžné otázce

- 19 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda a za jakých okolností patří poskytování poradenství při investování cenných papírů třetí osobou ve prospěch IS pod pojem „spravování zvláštního investičního fondu“ pro účely osvobození od DPH upraveného v čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice.
- 20 Je třeba předeslat, že správcovské služby poskytované externím správcem v zásadě spadají do působnosti čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, jelikož spravování zvláštního investičního fondu uvedené ve výše uvedeném bodě 6 je vymezeno v závislosti na povaze poskytovaných služeb, a nikoliv v závislosti na poskytovateli nebo příjemci služby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. května 2006, *Abbey National*, C-169/04, Sb. rozh. s. I-4027, body 66 až 69).
- 21 Aby však mohly být správcovské služby poskytované externím správcem považovány za operace osvobozené od daně ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, musejí tvořit samostatnou skupinu posuzovanou jako celek a být specifickými a podstatnými prvky spravování zvláštních investičních fondů (v tomto smyslu viz rozsudek *Abbey National*, uvedený výše, body 70 až 72).
- 22 Co se dále týče operací specifických pro činnost subjektů kolektivního investování, z čl. 1 odst. 2 směrnice 85/611 vyplývá, že operace SKIPCP spočívají v kolektivním investování kapitálu získaného od veřejnosti do převoditelných cenných papírů. S kapitálem, který upisovatelé poskytli koupí podílů, totiž SKIPCP jménem upisovatelů a za úplaty vytváří a spravují portfolio složené z převoditelných cenných papírů (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. října 2004, *BBL*, C-8/03, Sb. rozh. s. I-10157, bod 42; *Abbey National*, uvedený výše, bod 61, a ze dne 19. července 2012, *Deutsche Bank*, C-44/11, bod 32). Kromě činností spravování investic jsou specifickými činnostmi subjektů kolektivního investování takové administrativní činnosti samotných subjektů kolektivního investování, jako jsou činnosti uvedené v příloze II směrnice 85/611, ve znění směrnice 2001/107, pod nadpisem „administrativní činnosti“ (viz rozsudek *Abbey National*, uvedený výše, bod 64).
- 23 Z výše uvedeného vyplývá, že pro určení toho, zda poskytování poradenství při investování cenných papírů třetí osobou ve prospěch IS patří pod pojem „spravování zvláštního investičního fondu“ pro účely osvobození od DPH upraveného v čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, je třeba, jak uvedl generální advokát v bodech 27 a 31 svého stanoviska, zjistit, zda služba poradenství při investování cenných papírů poskytovaná třetí osobou má úzkou vazbu s vlastní činností IS, takže plní specifické a podstatné funkce spravování zvláštních investičních fondů.

- 24 K tomuto je třeba uvést, že služby spočívající v poskytování doporučení pro nákup a prodej aktiv IS mají úzkou vazbu se specifickou činností této IS, která spočívá, jak bylo připomenuto v bodě 22 tohoto rozsudku, v kolektivním investování kapitálu získaného od veřejnosti do převoditelných cenných papírů.
- 25 Skutečnost, že poskytování poradenství a informací není uvedeno v příloze II směrnice 85/611, ve znění směrnice 2001/107, není překážkou jeho zařazení do kategorie specifických služeb, spadajících do činností „spravování“ zvláštního investičního fondu ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, neboť čl. 5 odst. 2 směrnice 85/611 ve znění směrnice 2001/107 zdůrazňuje, že seznam uvedené přílohy „není vyčerpávající“.
- 26 Skutečnost, že služby poradenství a informací poskytované třetí osobou nepřináší změnu právního a finančního postavení fondu rovněž nebrání tomu, aby spadaly pod pojem „spravování“ zvláštního investičního fondu ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice.
- 27 Je totiž nutno připomenout, že v bodech 26, 63 a 64 výše uvedeného rozsudku Abbey National Soudní dvůr rozhodl, že pod pojem „správa“ zvláštních investičních fondů patří nikoliv pouze spravování investic, které zahrnuje výběr a disponování s aktivy, které jsou předmětem této správy, ale rovněž taková plnění týkající se spravování a účetnictví, jako je výpočet výše zisku a hodnoty podílových jednotek fondu, hodnocení aktiv, účetnictví, příprava prohlášení pro distribuci zisku, poskytování informací a dokumentace pro pravidelné účty a pro daňová přiznání, statistiky a DPH, jakož i příprava ziskových prognóz. Není tudíž významné, že je na dotčené IS, aby přezkoumala soulad doporučení nákupu a prodeje aktiv poskytnutých GfBk s investičními limity a poté tato doporučení provedla, jako tomu bylo ve věci v původním řízení.
- 28 Znění čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice kromě toho v zásadě nevylučuje, že se spravování zvláštních investičních fondů skládá z různých odlišných služeb, které mohou spadat pod pojem „spravování zvláštních investičních fondů“ ve smyslu tohoto ustanovení a na které se může vztahovat osvobození od daně, které upravuje toto ustanovení, i když jsou poskytovány externím správcem (rozsudek Abbey National, uvedený výše, bod 67), za předpokladu, že každá z uvedených služeb ve výsledku plní specifické a podstatné funkce spravování zvláštních investičních fondů. Jak bylo uvedeno v bodě 24 tohoto rozsudku, je tomu tak v případech, že třetí osoba poskytuje IS doporučení k nákupu a prodeji aktiv.
- 29 Je rovněž třeba uvést, že zařazení poskytování poradenství a informací do kategorie specifických služeb, spadajících do činností „spravování“ zvláštního investičního fondu ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice, nemůže odporovat zásadě daňové neutrality, neboť služby poradenství poskytnuté fyzickým nebo právnickým osobám, které investují své peníze do cenných papírů přímo, DPH podléhají.
- 30 Je třeba připomenout, že investoři, kteří svůj majetek přímo investují do cenných papírů, nejsou osoby povinné k DPH a že cílem osvobození operací souvisejících se spravováním zvláštních investičních fondů od daně, stanoveného v čl. 13 části B písm. d) bodě 6 šesté směrnice, je ulehčit drobným investorům investování peněz do kolektivních investičních fondů vyloučením nákladů tvořených DPH, aby byla zajištěna neutralita společného systému DPH pokud jde o volbu mezi přímým investováním do cenných papírů a investováním prostřednictvím subjektů kolektivního investování (viz rozsudky Abbey National, uvedený výše, bod 62, jakož i ze dne 28. června 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust a The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, Sb. rozh. s. I-5517, bod 45).
- 31 Podřídít DPH služby investičního poradenství poskytované třetí osobou by znamenalo zvýhodnění IS, které mají své vlastní poradce pro investování, na úkor IS, které využívají externí poradce. Ze zásady daňové neutrality však vyplývá, že subjekty musí mít možnost zvolit způsob organizace, který jim

z čistě hospodářského hlediska nejlépe vyhovuje, aniž by podstupovaly riziko vyloučení svých plnění z osvobození od daně podle čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice (rozsudek Abbey National, uvedený výše, bod 68).

- 32 Skutečnost, že externí správce nejednal na základě pověření výkonem funkcí podle článku 5g směrnice 85/611 ve znění směrnice 2001/107, nemůže mít vliv na zařazení poradenství a informací poskytovaných uvedeným externím správcem do kategorie specifických služeb, které patří pod pojem „spravování“ zvláštního investičního fondu ve smyslu čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice. Ve věci v původním řízení byly služby poradenství poskytnuty společností GfBk, i když platné znění směrnice 85/611 nepovoluje správcovským společnostem, aby zplnomocnily třetí osoby s cílem vykonávat jejich činnosti efektivněji. Z ustálené judikatury však vyplývá, že zásada daňové neutrality brání v oblasti výběru DPH rozlišování mezi dovolenými a nedovolenými činnostmi (viz zejména rozsudek ze dne 11. června 1998, Fischer, C-283/95, Recueil, s. I-3369, bod 21, jakož i usnesení ze dne 7. července 2010, Curia, C-381/09, body 18, 21 a 23).
- 33 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 13 část B písm. d) bod 6 šesté směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že poradenství při investování do převoditelných cenných papírů poskytované třetí osobou IS, která je správcem zvláštního investičního fondu, patří pro účely osvobození od daně stanoveného v uvedeném ustanovení pod pojem „spravování zvláštního investičního fondu“, i když třetí osoba nejednala na základě pověření výkonem funkcí podle článku 5g směrnice 85/611 ve znění směrnice 2001/107.

K nákladům řízení

- 34 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Ustanovení čl. 13 části B písm. d) bodu 6 šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně musí být vykládáno v tom smyslu, že poradenství při investování do převoditelných cenných papírů poskytované třetí osobou investiční společnosti, která je správcem zvláštního investičního fondu, patří pro účely osvobození od daně stanoveného v uvedeném ustanovení pod pojem „spravování zvláštního investičního fondu“, i když třetí osoba nejednala na základě pověření výkonem funkcí podle článku 5g směrnice Rady 85/611/EHS ze dne 20. prosince 1985 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/107/ES ze dne 21. ledna 2002.

Podpisy.